

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

**WIELOLETNI PLAN DZIAŁAŃ NA RZECZ ROZWOJU I UPOWSZECHNIANIA EKONOMII SPOŁECZNEJ
W WOJEWÓDZTWIE ŁÓDZKIM
NA LATA 2013 – 2020**

PROJEKT
WRZESIEŃ 2012

Regionalne Centrum Polityki Społecznej w Łodzi
Łódź 91-302, ul. Snyceńska 8
Tel. +48 (42) 203 48 43, 203 48 34, Tel/fax +48 (42) 203 48 44
Tel. +48 (42) 203 48 49, +48 (42) 203 48 50, +48 (42) 203 48 52
e-mail: pokl@rcpslodz.pl

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

CEL GŁÓWNY

*Wzmocnienie pozycji i roli ekonomii społecznej i przedsiębiorczości społecznej
w aktywnej integracji społecznej i zawodowej mieszkańców województwa łódzkiego*

Regionalne Centrum Polityki Społecznej w Łodzi
Łódź 91-302, ul. Snycarska 8
Tel. +48 (42) 203 48 43, 203 48 34, Tel/fax +48 (42) 203 48 44
Tel. +48 (42) 203 48 49, +48 (42) 203 48 50, +48 (42) 203 48 52
e-mail: pokl@rcpslodz.pl

Inicjatywa Polnordyczą 2 Sierpnia

CEL SZCZEGÓŁOWY	PRIORYTET	DZIAŁANIA/PODDZIAŁANIA
<p><u>Cel szczegółowy 1:</u> Zwiększenie aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców społeczności lokalnej w oparciu o zasady i narzędzia ekonomii społecznej</p>	<p>Priorytet I: Reintegracja społeczno zawodowa beneficjentów systemu instytucji pomocy i integracji społecznej, instytucji rynku pracy oraz podmiotów ekonomii społecznej</p>	<p><i>I.1 Włączenie instrumentów ekonomii społecznej do programów aktywizacji społeczno – zawodowej prowadzonej przez ośrodki pomocy społecznej i powiatowe urzędy pracy.</i></p> <p>I.1.1 Wprowadzenie spójnych rozwiązań sprzyjających rozwojowi ekonomii społecznej w gminnych i powiatowych strategiach rozwiązywania problemów społecznych oraz w powiatowych programach promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy.</p> <p>I.1.2 Zbudowanie i rozwijanie przez ośrodki pomocy społecznej i powiatowe urzędy pracy, we współpracy z ośrodkami wsparcia ekonomii społecznej oraz organizacjami pozarządowymi, komplementarnego systemu współdziałania na rzecz aktywizacji społeczno zawodowej z wykorzystaniem rozwiązań typowych dla ekonomii społecznej.</p> <p>I.1.3 Wypracowanie i wdrożenie mechanizmów współpracy instytucji pomocy i integracji społecznej oraz publicznych służb zatrudnienia w zakresie wspierania osób pozostających bez zatrudnienia (pracownik socjalny – doradca zawodowy (PUP) – OWES/NGO’S)</p>

		<p>I.1.4 Zwiększenie wiedzy wśród pracowników ośrodków pomocy społecznej oraz publicznych służb zatrudnienia w zakresie zastosowania zasad i narzędzi ekonomii społecznej:</p> <ul style="list-style-type: none"> - w pracy socjalnej z osobami pozostającymi bez zatrudnienia, realizowanej w oparciu o indywidualne plany działania; - w środowiskowej pracy socjalnej (tj. w procesie organizowania społeczności lokalnej)
		<p><i>I.2 Rozwój kompleksowej oferty aktywizujących, specjalistycznych usług społecznych w ramach lokalnej sieci wsparcia społecznego.</i></p> <p>I.2.1 Inicjowanie powstawania CIS, KIS, klubów pracy w środowiskach szczególnie dotkniętych problemem bezrobocia.</p> <p>I.2.2 Zwiększanie aktywności zawodowej wśród osób niepełnosprawnych poprzez tworzenie ZAZ, ekonomizację organizacji pozarządowych, współpracę ze środowiskiem biznesu.</p> <p>I.2.3 Zwiększenie świadomości w zakresie potrzeb i możliwości aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych wśród ich otoczenia poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Organizację szkoleń, seminariów, konferencji • Organizację kampanii promocyjno - informacyjnych • Publikacje

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

		<p>I.2.4 Zbudowanie kompleksowego wsparcia w zakresie aktywizacji społeczno zawodowej osób niepełnosprawnych poprzez nawiązanie i rozwój współpracy WTZ – ZAZ, organizacje pozarządowe oraz środowisko biznesu.</p> <p>I.2.5 Rozwijanie i ekonomizacja działalności organizacji pozarządowych, CIS, WTZ, ZAZ oraz innych podmiotów ekonomii społecznej</p> <p>I.2.6 Upowszechnianie narzędzi i form aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych (np. kontrakt socjalny, trener pracy, trener zatrudnienia wspieranego) w procesie kształtowania kompetencji społecznych i zawodowych wymaganych na rynku pracy.</p>
<p><u>Cel szczegółowy 1:</u> Zwiększanie aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców społeczności lokalnej w oparciu o zasady i narzędzia ekonomii społecznej</p>	<p>Priorytet II: Efektywność ekonomiczna podmiotów ekonomii społecznej</p>	<p><i>II.1 Podnoszenie kompetencji kadry zarządzającej i pracowników oraz przyszłych pracowników PES</i></p> <p>II.1.1 Zwiększenie dostępności systemu profesjonalnych usług wspierających rozwój kompetencji zawodowych przyszłych pracowników PES poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pośrednictwo pracy i/lub poradnictwo zawodowe • Staże/praktyki zawodowe • Szkolenia prowadzące do podniesienia, uzupełnienia lub zmiany kwalifikacji zawodowych • Szkolenia dotyczące zwiększania kompetencji w zakresie pracy w zespole • <p>II.1.2 Zwiększenie kompetencji menadżerskich i i zarządczych pracowników i</p>

		<p>kadry zarządzającej PES poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kursy, szkolenia oraz studia podyplomowe • Staże i mentoring, coaching <p>II.1.3 Zwiększenie kompetencji zawodowych i społecznych wśród pracowników PES poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kursy i szkolenia prowadzące do podniesienia, uzupełnienia lub zmiany kwalifikacji zawodowych • Szkolenia w zakresie budowania zespołu i pracy w zespole <p><i>II.2 Zwiększenie dostępności i konkurencyjności produktów przedsiębiorczości społecznej</i></p> <p>II.2.1 Stworzenie systemu współpracy PES ze środowiskiem biznesowym w zakresie budowania konkurencyjności produktów i usług przedsiębiorczości społecznej.</p> <p>II.2.2 Zbudowanie kompleksowego systemu specjalistycznych usług marketingowych związanych bezpośrednio z projektowaniem, tworzeniem i promocją produktów i usług, w tym w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Badania rynku • Wypracowanie i wdrażanie standardów obsługi klienta przez PES • Nawiązanie i rozwój współpracy ze specjalistami w zakresie projektowania produktów i usług
--	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> • Projektowanie graficzne • Inne, wynikające ze specyficznych potrzeb PES
<p><i>Cel szczegółowy 2: Spójny system instytucji wsparcia ekonomii społecznej w województwie łódzkim</i></p>	<p>Priorytet III: Dostęp do profesjonalnych usług wspierających PES</p>	<p><i>III.1 Stworzenie sieci współpracy OWES.</i></p> <p>III.1.1 Zorganizowanie i zapewnienie warunków do prowadzenia działalności 4 ośrodków wsparcia ekonomii społecznej w ramach co najmniej 3 profili specjalizacji (grup odbiorców) spośród następujących:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Odbiorcy instytucjonalni:<ol style="list-style-type: none"> a) Jednostki samorządu terytorialnego b) Organizacje pozarządowe c) Grupy nieformalne (wymagające wsparcia formalno – prawnego) d) Podmioty ekonomii społecznej, w tym CIS, KIS, ZAZ, WTZ 2) Niepełnosprawni, dla których niepełnosprawność nie jest istotną barierą w podjęciu lub podtrzymaniu aktywności zawodowej. 3) Organizacje pozarządowe i jednostki organizacyjne pomocy społecznej, prowadzące działania na rzecz aktywizacji grup znajdujących się w szczególnym położeniu, spośród osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (np. osoby uzależnione, bezdomne, niepełnosprawne, dla których niepełnosprawność jest istotną barierą w podjęciu aktywności zawodowej) 4) Osoby indywidualne, posiadające odpowiednie doświadczenie i kwalifikacje zawodowe, dla których motywacją jest działalność w

		<p>obszarze ekonomii społecznej</p> <p>5) Grupy nieformalne, realizujące idee ekonomii społecznej</p> <p>6) Biznes i jego otoczenie</p> <p>III.1.2 Koordynacja usług OWES, w tym w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Określenie zasad współpracy i świadczenia usług wzajemnych OWES w formie porozumienia • Badanie ewaluacyjne efektywności wsparcia • Cykliczne spotkania sieci <p>III.1.3 Promocja sieci OWES, poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Utworzenie i realizację rocznego planu usług na rzecz PES • Utworzenie i realizację rocznego planu promocji usług OWES • Wspólną stronę internetową • Wspólną bazę usług • Wspólną identyfikację wizualną • Ujednolicenie materiałów szkoleniowych, edukacyjnych i informacyjnych • Koordynację działań związanych z budowaniem relacji z mediami <p><i>III.2 Rozwój usług OWES</i></p> <p>III.2.1 Prowadzenie działań doradczych, szkoleniowych, animacyjnych przez ośrodki wsparcia ekonomii społecznej, nakierowanych na wsparcie osób</p>
--	--	--

		<p>indywidualnych lub instytucji zainteresowanych utworzeniem PES oraz istniejących PES.</p> <p>III.2.2 Rozwój i zwiększenie dostępności elastycznych i zindywidualizowanych usług OWES, w tym w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Usługi coachingowe • Usługi specjalistyczne • Wydawnictwo materiałów specjalistycznych dla potrzeb prowadzonych szkoleń (pakiet podstawowej wiedzy dotyczącej przedsiębiorczości społecznej) <p>III.2.3 Zwiększenie kompetencji pracowników OWES w zakresie świadczonych usług w ramach OWES (w tym w szczególności: projektowania i promocji usług świadczonych przez OWES, prawa, ekonomii i finansów, marketingu, tworzenia biznesplanów dla PES) poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • specjalistyczne szkolenia i kursy • studia podyplomowe <p>III.2.4 Utworzenie i zapewnienie infrastruktury dla funkcjonowania sieci lokalnych inkubatorów ekonomii społecznej.</p>
--	--	---

<p><i>Cel szczegółowy 2: Spójny system instytucji wsparcia ekonomii społecznej w województwie łódzkim</i></p>	<p>Priorytet IV: Stworzenie systemu wsparcia finansowego dla PES</p>	<p><i>IV. 1 Utworzenie, promocja i upowszechnianie mechanizmów finansowych dla tworzenia PES</i></p> <p>IV.1.1 Powołanie funduszu grantowego na rzecz tworzenia PES (dotacje na utworzenie PES, w tym: CIS, ZAZ, spółdzielni socjalnych, spółek prawa handlowego non – profit)</p> <p>IV.1.2 Upowszechnianie informacji i promocja funduszy pożyczkowych na rzecz tworzenia PES</p> <p>IV.1.3 Utworzenie i realizacja rocznego planu finansowego dla regionu (w systemie powiatów) w zakresie udzielania dotacji na utworzenie PES.</p> <p><i>IV.2 Utworzenie zwrotnych i bezzwrotnych mechanizmów finansowych dla rozwoju PES.</i></p> <p>IV.2.1 Powołanie funduszu pożyczkowo – gwarancyjnego.</p> <p>IV.2.2 Uruchomienie dla PES przyjaznych mechanizmów kredytowych w funduszach pożyczkowych działających w regionie.</p> <p>IV.2.3 Powołanie funduszu grantowego na rzecz rozwoju PES (dotacje na</p>
--	--	---

		rozwój działalności gospodarczej w ngo, spółdzielniach socjalnych, spółkach prawa handlowego non-profit)
<i>Cel szczegółowy 2: Spójny system instytucji wsparcia ekonomii społecznej w województwie łódzkim</i>	Priorytet V: Włączenie tematyki ES w politykę rozwoju województwa i stała koordynacja jej rozwoju	<p><i>V.1. Koordynacja i zwiększenie jakości działań na rzecz rozwoju ekonomii społecznej w województwie.</i></p> <p>V.1.1 Wypracowanie mechanizmów współpracy pomiędzy RCPS, jako jednostką koordynującą a instytucjami administracji publicznej dysponującymi środkami publicznymi umożliwiającymi finansowanie lub dofinansowanie działań na rzecz rozwoju ekonomii społecznej w regionie.</p> <p>V.1.2 Powołanie Rady Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Łódzkim (złożonej z przedstawicieli PES, OWES, sektora biznesu, instytucji rynku pracy, pomocy i integracji społecznej oraz jednostek samorządu terytorialnego).</p> <p>V.1.3 Organizowanie, co najmniej raz w roku, Regionalnego Forum Ekonomii Społecznej w celu wypracowania kierunków rozwoju i rekomendacji dla ekonomii społecznej (PES, OWES, jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe)</p> <p>V.1.4 Włączanie tematyki ekonomii społecznej do ciał konsultacyjnych działających w województwie (w tym w szczególności: komitety sterujące, komitety monitorujące, konwenty, rady)</p>

		<p><i>V.2 Inicjowanie zmian sprzyjających spójności działań w zakresie ekonomii społecznej w regionie.</i></p> <p>V.2.1 Zwiększenie kompetencji kadr administracji publicznej w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zlecenia lub powierzania zadań publicznych podmiotom ekonomii społecznej na zasadach określonych w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie • stosowania „klauzul społecznych” w procesie udzielania zamówień publicznych • partnerstwa publiczno – społecznego • tworzenia podmiotów ekonomii społecznej, w tym w szczególności samorządowych spółdzielni socjalnych oraz spółdzielni socjalnych osób prawnych <p>V.2.2 Zwiększenie roli ekonomii społecznej dla rozwoju lokalnej społeczności, poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uwzględnianie w dokumentach programowych jednostek samorządu terytorialnego problematyki ekonomii społecznej • uwzględnienie w rocznych lub wieloletnich programach współpracy z organizacjami pozarządowymi możliwości zlecenia zadań publicznych podmiotom ekonomii społecznej • tworzenie na poziomie gmin i powiatów ciał społecznych (zespołów,
--	--	---

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

		<p>rad, grup) ds. wypracowywania opinii, stanowisk w kwestiach istotnych dla rozwoju lokalnego i ekonomii społecznej</p> <p>V.2.3 Promocja i upowszechnianie dobrych praktyk jednostek samorządu terytorialnego w zakresie rozwoju ekonomii społecznej.</p> <p>V.2.4 Monitorowanie działań związanych z rozwojem i promocją ekonomii społecznej w regionie</p> <p>V.2.5 Niezależna ewaluacja skuteczności działań podejmowanych na rzecz rozwoju i promocji ekonomii społecznej w województwie łódzkim.</p>
<p><u>Cel szczegółowy 3:</u> <i>Partnerstwo lokalne na rzecz rozwoju ekonomii społecznej i upowszechniania jej idei</i></p>	<p>Priorytet VI: Wzmocnienie współpracy międzyinstytucjonalnej i międzysektorowej, opartej na relacjach partnerskich i odpowiedzialności za zrównoważony rozwój lokalny</p>	<p><i>VI.1. Nawiązanie i rozwój współpracy na rzecz tworzenia lub wzmocnienia istniejących podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych.</i></p> <p>VI.1.1 Tworzenie spółdzielni socjalnych osób prawnych z udziałem jednostek samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych.</p> <p>VI.1.2 Realizacja partnerskich, międzyinstytucjonalnych lub międzysektorowych projektów mających na celu utworzenie PES.</p> <p><i>VI.2 Tworzenie, na poziomie lokalnym, partnerstw i platform współpracy międzyinstytucjonalnej w zakresie rozwoju i promocji ekonomii społecznej.</i></p>

		<p>VI.2.1 Organizowanie spotkań inicjujących zawiązywanie partnerstw i powstawanie platform współpracy.</p> <p>VI.2.2 Wsparcie szkoleniowe i doradcze w zakresie tworzenia lokalnych partnerstw i platform współpracy.</p>
<p><u>Cel szczegółowy 3:</u> <i>Partnerstwo lokalne na rzecz rozwoju ekonomii społecznej i upowszechniania jej idei</i></p>	<p>Priorytet VII: Rozwój idei ekonomii społecznej</p>	<p><i>VII.1 Zwiększenie wiedzy na temat ekonomii społecznej, skierowane do konkretnych grup docelowych:</i></p> <p>VII.1.1 Seminaria/konferencje dla przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego, w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • promocji wykorzystania „klauzul społecznych” w procesie udzielania zamówień publicznych • promocji spółdzielni socjalnych osób prawnych jako sposobu na stabilne miejsca pracy dla osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym • outsourcingu zadań publicznych <p>VII.1.2 Działania edukacyjne dla potencjalnych przedsiębiorców społecznych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wprowadzenie do programów nauczania w szkołach gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych (np. w ramach przedmiotu przedsiębiorczość lub wiedza o społeczeństwie) oraz uczelniach wyższych podstawowych informacji na temat przedsiębiorczości społecznej,

		<p>jako sposobu na „dobry start” zawodowy.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Szkolenia dla osób w wieku (około) 50+ w zakresie możliwości wykorzystania doświadczenia zawodowego i zachowania aktywności poprzez tworzenie PES <p>VII.1.3 Promocja ekonomii społecznej wśród nieformalnych liderów społeczności lokalnych, którzy mogliby stać się je ambasadorami w środowisku lokalnym</p> <p><i>VII.2. Prowadzenie stałych, powtarzalnych działań promocyjno – informacyjnych w regionie.</i></p> <p>VII.2.1 Organizacja regionalnych targów ekonomii społecznej</p> <p>VII.2.2 Organizacja konkursu dla PES, promocja i upowszechnianie „dobrych praktyk”</p>
--	--	---